

Repressseeritud ja poliitvangid saavad kokku

Laupäeval kohtuvad Rakvere spordihallis endised poliitvangid ning küüditatud. Kokkuteleku üks organiseerijatest on Lääne-Virumaa endiste poliitvangide ühingu juhatuse esimees, kaheksateist aastat vangilaagris vaevelnud Ruuben Lambur.

Valdu Toomla
valdu@virumaateataja.ee

Mitmes kokkutulek seekordne on?

See peaks olema üheksateistkümmes kokkutulek. Varasematel aastatel peeti küüditatute ja endiste poliitvangide kokkutelekuid eraldi, kuid nüüd juba mõnda aega ning arusaadavatel põhjustel peetakse neid koos.

Eraldi pidamise mõte on kadunud, sest esiteks jääb meid mõlemad järjest vähemaks ja teiseks olid küüditatud lõppude lõpuks reeglina poliitvangide emad-isad, vennad-õed.

Kui palju on Lääne-Virumaa endiste poliitvangide ühinguusse kuulujaid?

Kui ühing 1989. aastal loodi, siis oli meid 120. Nüüdseks on juba kaks kolmandikku läinud manala teele ning praegu on meid nimekirjas 31, nende seas aktiivsemaid paarkümmend.

Meie hulka kuuluvad ka pärast sõda koolilaste vabastusliikumisest osavõtjad, meie ühingu on liikmeks küll ainult Jarmo Kiik, aga näiteks Tartus ja

Tallinnas on nende osatähtsus päris suur.

Sellise ürituse korraldamine on suur ettevõtmine, kas on tege- mist ainult poliitikaga?

Eks tal on ka poliitiline eesmärk, sest kokku tulevad inimesed, kes tahavad ühiskonnale teadvustada oma olemasolu. Teiseks kokkusaamise põhjuseks on kindlasti nende inimeste omavahelise suhtlemise vajadus. Saadakse üle hulga aja kokku, et meenutada kaugheid sündmusi ja läbielamisi.

Kui palju osalisi ootate?

Praeguse seisuga peaks üle riigi kokku sõitma umbes pool tuhat endist Nõukogude poliitvangi ning küüditatut. Laupäeval kell 11 algab spordihalli juures osavõtjate registreerimine, kokkuteleku avatakse keskpäeval ning see peaks kestma umbes kella neljani.

Kuidas endast jäl- jäta, et tänapäeva noored ol- nut tead- vustaksid?

Nii palju kui meist oleneb, oleme käinud koolides sel teemal rääkimas. Ei saa öelda, et

noored ei oleks huvitatud, kuid vahetevahel tuleb vastuseis hoopis mõne kooli juhtkonna poolt, aga neis koolides, kus me käinud oleme, on suhtumine olnud üldiselt päris mõistlik.

Kas lastele räägitav on neile üllatus või on nad ajaloo- ga kur- sis?

Väga palju on üllatust, sest ajaloo- raamatud käsitlevad lähiajalugu ja just meie osa peaaegu nullilähedaselt. Mit- te ainult lapsed, vaid ka väga paljud

OHVRID

Nõukogude okupatsiooni ohvrid:

- küüditatuid 35 000,
- vangistatuid 43 000,
- metsavendi 16 000,
- tööpataljonides 38 000,
- pagulasi 74 000.

noored inimesed imestavad, miks neile koolis sellest ei räägitud, miks kooli ajalootundides sellest niimoodi mööda mindi.

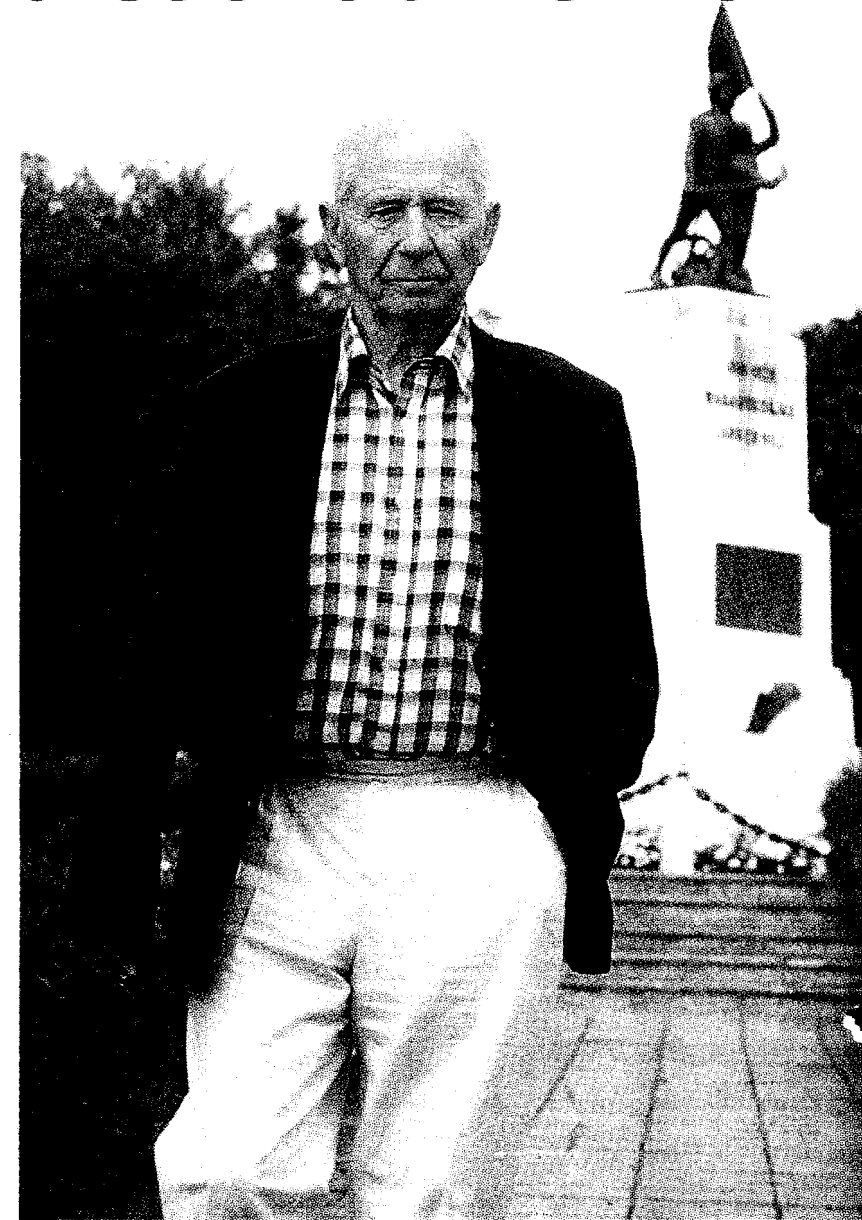
Teadmatus ei levi mitte ainult noorte seas, seda teadmatust on tihti ka riigi ladvikus, kus ollakse arvamusel, et need metsavennad, bandiidid, tuli kodurahu pärast hävitada ning küüditamine oli õigustatud.

Kui ma 1965. aastal tagasi tulín, siis jahmatas mind kõige rohkem see, et maailm oli vananenud ja muutunud ilma minuta. Mu väike õde, keda ma viimati olin näinud, kui ta oli kuueaastane, tuli mulle vastu, kolm last käekõrval.

Selle paarikümne aasta jooksul oli peale kasvanud uus põlvkond, kes ei teadnud mitte midagi sellest, mis alles hiljaaegu oli toimunud, ja kui teadis, siis propagandast moonutatult.

Ligi kümme aastat – 1945-1954 – käis metsik võitlus, see oli tõeliselt traagiline repressioonide aeg, edasi aga hakkasid rongid ida poolt tagasi tulema. Need olid täiesti erinevad ajad: üks oli repressseeritute aeg ja teine nn kuld- sed kuuekümnendad.

Nii oli tekkinud põlvkondade vahel arusaamatus, mis kestab siiani. Tagajärjeks on erinev ajaloo- st arusaamine ja selle käsitlemine. See on põhjus, miks inimesed tihtipeale üksteist ei mõista.

Hoolimata east ning läbitud vangilaagritest on Ruuben Lambur ikka veel reibas ning valmis noortele tutvustama tegelikku ajalugu.